

תוכנית החומש של מל"ג - ות"ת לאוכלוסיה החרדית

מחקר הערכה

ד"ר גלעד מלאך | ד"ר לי כהנר | איתן רגב

24.5.2016

צוות המחקר

• **ד"ר גלעד מלאך** - חוקר ראשי

ראש תכנית "חרדים בישראל" במכון הישראלי לדמוקרטיה

• **ד"ר לי כהנר** - חוקרת ראשית

ראש החוג ללימודים רב תחומיים, המכללה האקדמית לחינוך אורנים,
חוקרת בתכנית "חרדים בישראל" במכון הישראלי לדמוקרטיה

• **מר איתן רגב** - חוקר ראשי

חוקר בכיר במרכז טאוב ודוקטורנט במחלקה לכלכלה באוניברסיטה העברית

• **גב' הודיה רוזנבלום** - עוזרת מחקר

עו"ד, סטודנטית לתואר שני במדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית, אגף ממשל וחברה
במשרד ראש הממשלה

• **גב' צביה זיכרמן** - עוזרת מחקר

עו"ד, סטודנטית לתואר שני במשפטים ומדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית,
צוות תוכן ואסטרטגיה בבית הנשיא

מטרות המחקר הנוכחי

- ✓ בחינת עמידת תכנית החומש ביעדים שהוצבו לה
- ✓ גיבוש מערך הצעות לשיפור התכנית

שיטת המחקר

איסוף נתונים איכותניים

במהלך המחקר נערכו כ-60 ראיונות

עם הגורמים הבאים:

✓ מל"ג-ות"ת ומשרדי ממשלה
רלוונטיים

✓ מוסדות אקדמיים עם מח"ר
ופלטפורמות: ראש המוסד, אחראי
אקדמי, ראש תוכנית, גורם חרדי,
גורם נוסף (שיווק וכו') וסטודנטים
חרדים

✓ קרנות פרטיות

איסוף נתונים כמותיים

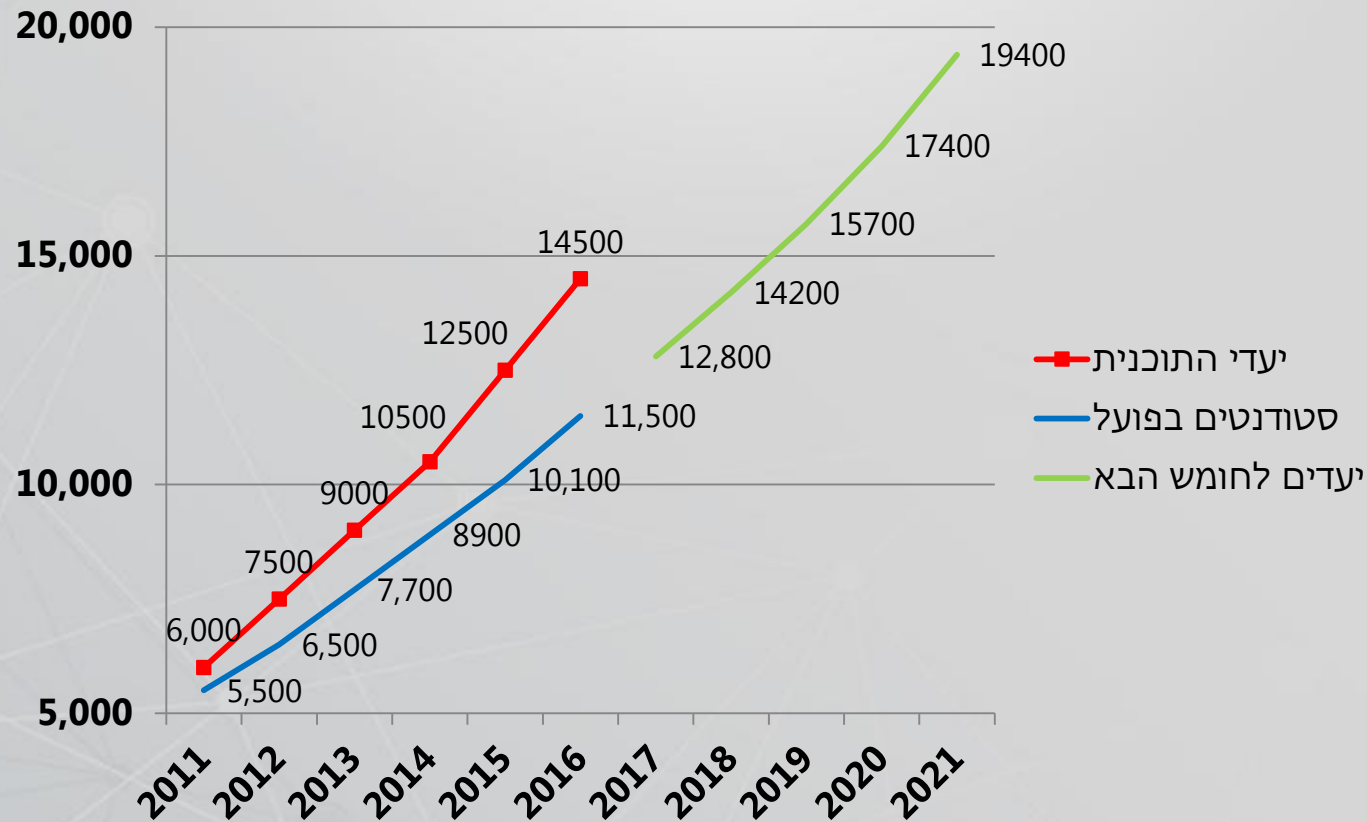
✓ הות"ת

✓ כלל המוסדות האקדמיים
המפעילים מח"רים

✓ קרנות פרטיות (ק.מ.ח ואח')

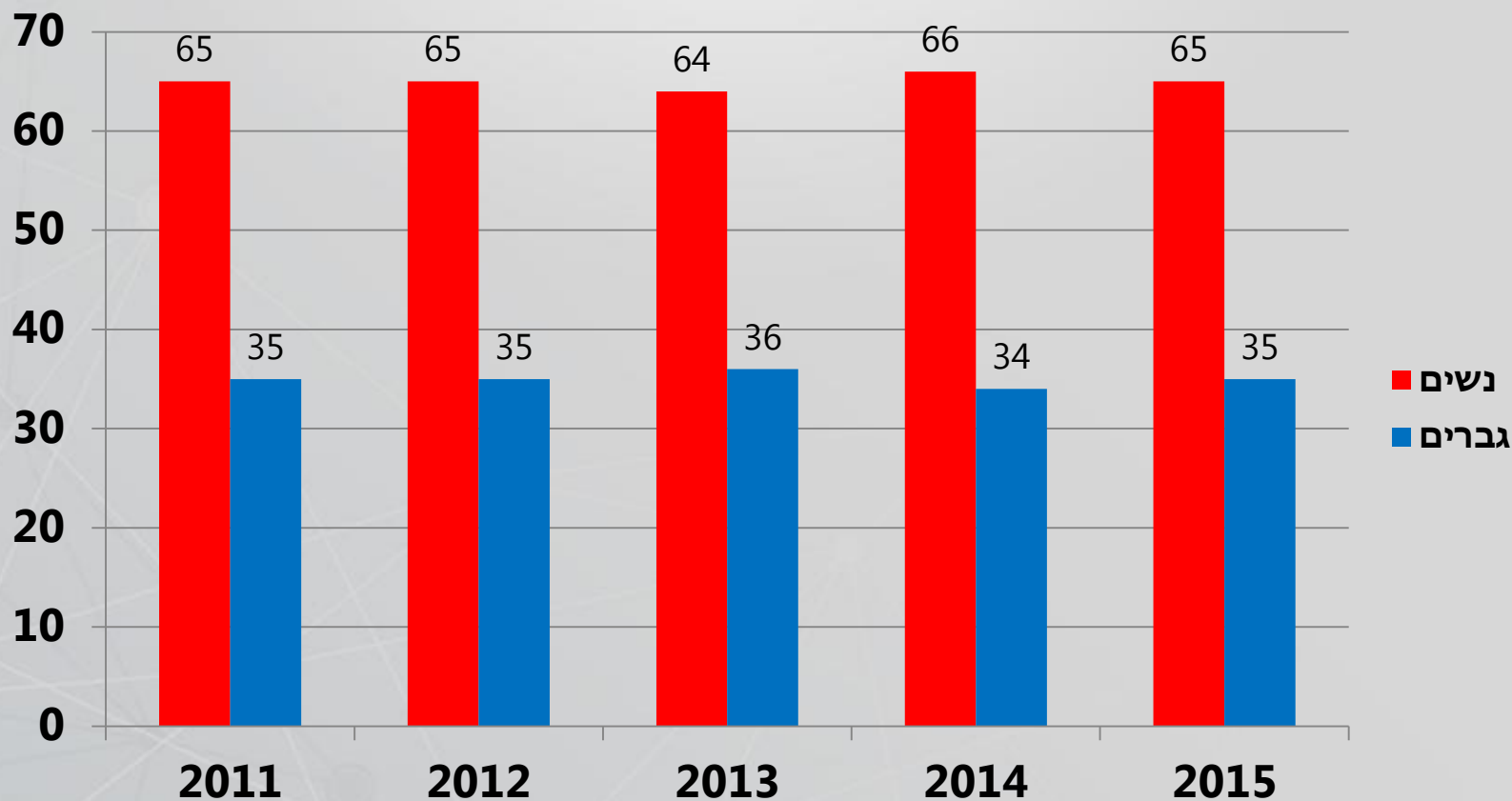
✓ הלמ"ס: נתוני רשות המיסים,
משרד החינוך, מרשם האוכלוסין,
נתוני פסיכומטרי, נתוני מכללות
ואוניברסיטאות, ונתוני מפקד

תכנית החומש הקיימת: יעדים כמותיים

כלי המדיניות: פתיחת מסגרות חדשות במח"רים ותמריץ כלכלי באמצעות הלוואה מותנית
עמידה ביעדים: גידול של 6,000 סטודנטים (80% מן היעד המספרי)

סטודנטים לפי מגדר (באחוזים)

כלי המדיניות: תכנית ההלוואה המותנית לסטודנטים גברים
עמידה ביעדים: גידול שנתי של 15% במספר הסטודנטים הגברים (לעומת יעד של 19% בשנה)

יעדים כמותיים לחומש הבא: מיצוי פוטנציאל הסטודנטים החרדים

כלי מדיניות

- ✓ הרחבת תוכנית המלגות בהתאם לגידול הצפוי במספר הסטודנטים
- ✓ פתיחת מסגרות חדשות במסלול המשתלב, מרכז ופיתוח המוסדות במסלול השמרני

יעדי מדיניות

- ✓ 19,000 סטודנטים חרדים בתשפ"א (2021)
- ✓ 7,000 סטודנטים חרדים גברים בתשפ"א (2021)

כיוונים לתכנית החומש החדש איכות ומבנה אירגוני

המודל המשתלב

מכינה ולימודים משולבים
בקמפוס, או מכינה וכיתות
נפרדות בתוך הקמפוס

30%

המודל השמרני

לימודים מחוץ לקמפוס
האקדמי הכללי

70%

תכנית החומש הקיימת: יעד מבני

מח"רים

ותיקות

פלטפורמות

כלי המדיניות: מח"רים: אחריות מקצועית וניהולית אחת תוך סמיכות גיאוגרפית למוסד האם, מעבר הדרגתי של הפלטפורמות לאחריות אקדמית וניהולית אחת
עמידה ביעדים: הוקמו 14 מח"רים, משקל הסטודנטים באחריות ניהולית ואקדמית אחת עלה מ-70% ל-83%
טרם נמצא פתרון מבני לפלטפורמות

יעדים מבניים לחומש הבא: מרכז המסגרות הייעודיות לחרדים לצורך חיזוקן

כלי מדיניות

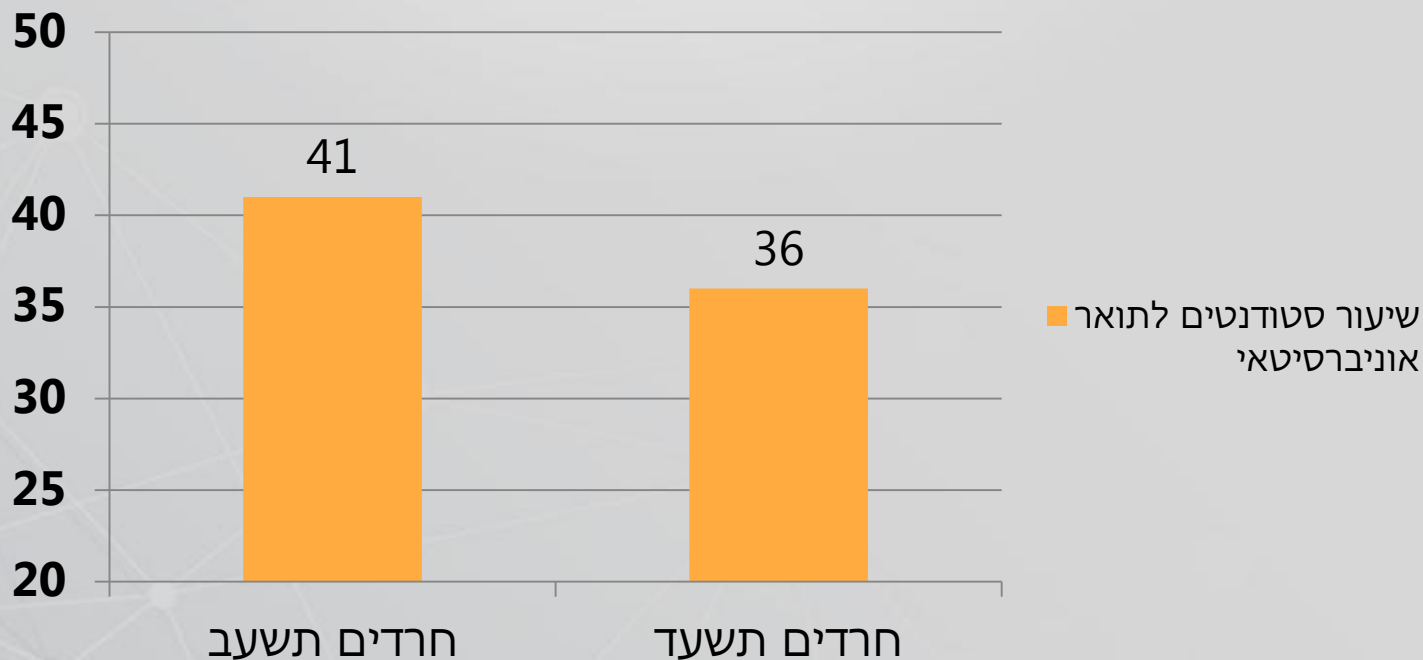
- ✓ הגדרת תנאי סף לקיום מח"ר (מספר תלמידים מינימאלי, יתרון למיקום סמוך לקמפוס, איכות ההוראה)
- ✓ בחינת פיזור המח"רים (גיוון, מיקום גאוגרפי)
- ✓ קביעת מועד ותכנית לשיוך מוסדי אחד לכל פלטפורמה

יעדי מדיניות

- ✓ מח"רים גדולים ומבוססים
- ✓ סיום תהליך שיוך הפלטפורמות למוסדות

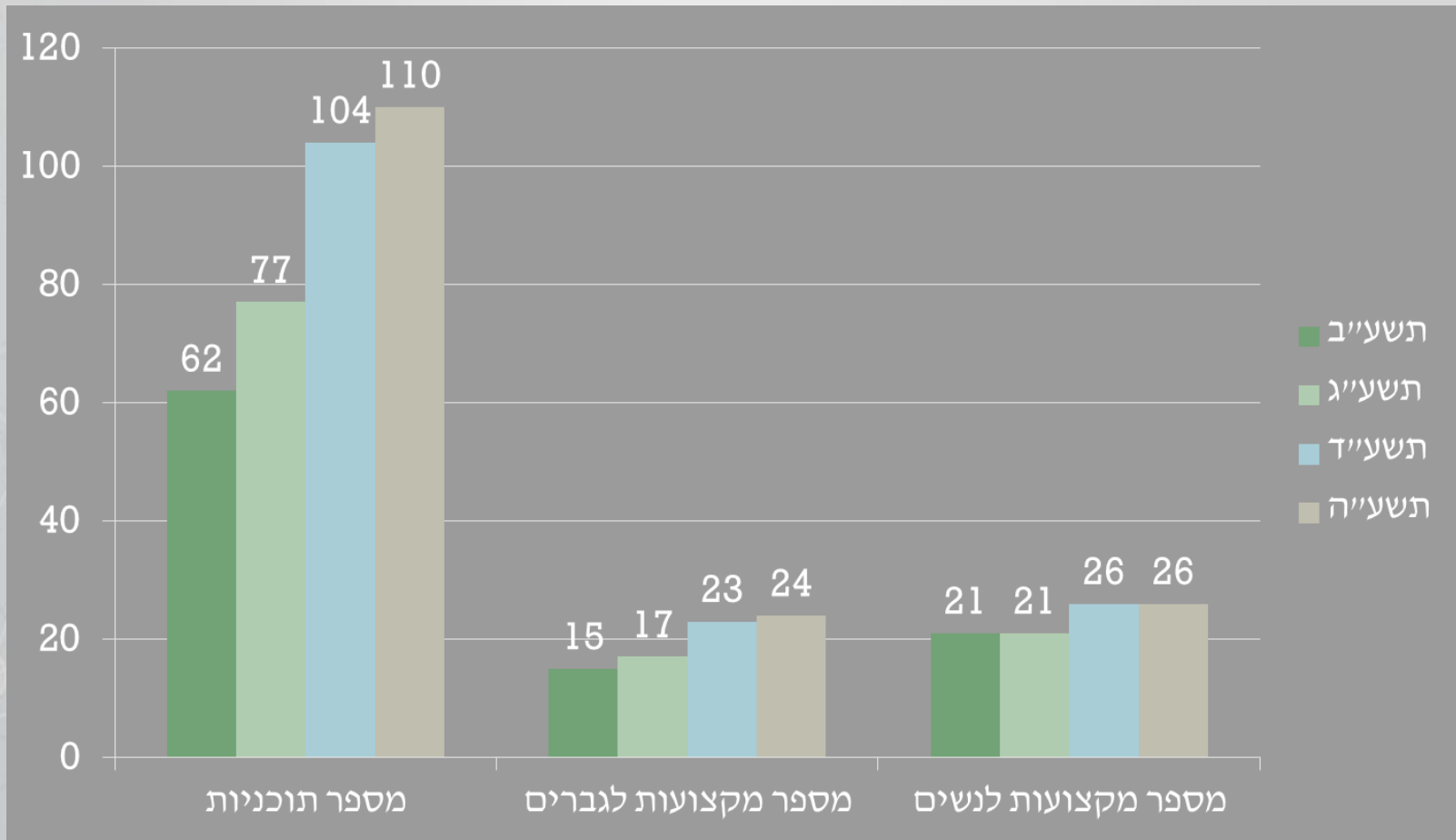
תכנית החומש הקיימת: יעדי תוכן

שיעור הסטודנטים הלומדים לתואר אוניברסיטאי

שיעור סטודנטים באוניברסיטאות בישראל תשע"ד: 48%

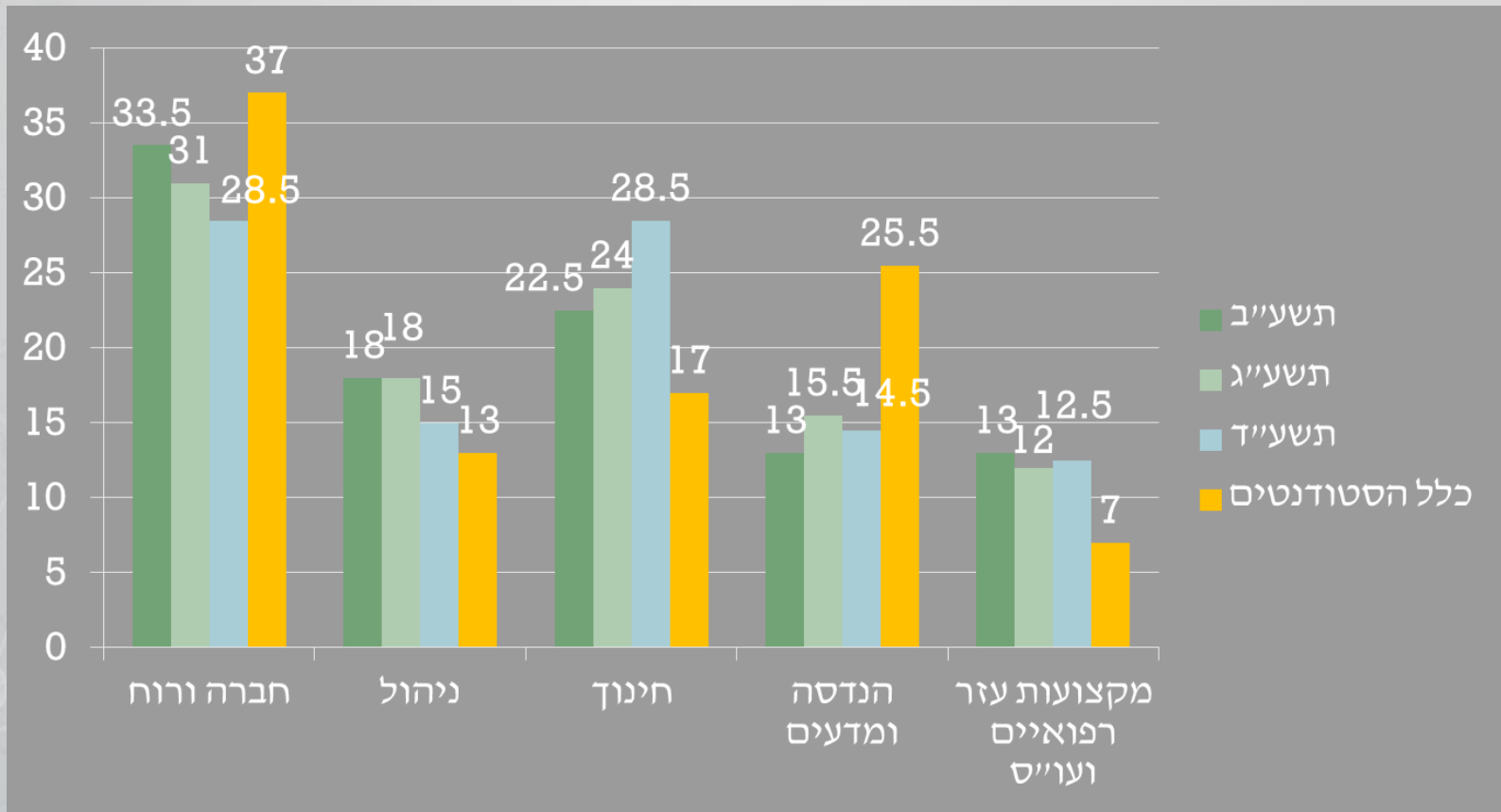
גיוון התכניות

כלי המדיניות: עידוד הקמת מח"רים

עמידה ביעדים: קפיצה במספר תוכניות ועלייה מוגבלת במספר המקצועות

תחומי לימוד (באחוזים)

כלי המדיניות: תמריצים למקצועות נדרשים בהלוואה המותנית ובתמיכה המוסדית, סמיכות גיאוגרפית לשם שימוש

בתשתיות מוסד האם

עמידה ביעדים: יציבות בדרג א' וירידה בדרג ג'

יעדי תוכן לחומש הבא: קירוב מאפייני הלימודים של סטודנטים חרדים לכלל הסטודנטים

כלי מדיניות

- ✓ חיזוק התמריצים ללומדים מקצועות דרג א'
- ✓ עידוד הלימודים באוניברסיטאות המחקר (מוסדות וסטודנטים)
- ✓ מלגות לימודים לסטודנטים לתואר שני מחקרי
- ✓ פתיחת מגוון תוכניות ומקצועות במח"רים באזור ירושלים והמרכז

יעדי מדיניות

- ✓ 40% סטודנטים חרדים לתואר אקדמי באוניברסיטאות המחקר
- ✓ 18% סטודנטים חרדים במקצועות טכנולוגיים
- ✓ 12.5% סטודנטים חרדים לתואר שני

יעדי תוכן: המלצות נוספות לחומש הבא

❖ הכנה מיטבית ללימודים אקדמיים

✓ 700 תלמידי מכינות להשלמת בגרויות בשנת תשפ"א

❖ עידוד הצטיינות

✓ 150 סטודנטים חרדים מצטיינים לתואר ראשון

✓ 50 סטודנטים מצטיינים לתארים מתקדמים

❖ בניית תשתית של הכשרה אקדמית למורים גברים

✓ 17% מן הסטודנטים החרדים הגברים בתחום החינוך

❖ הכנה לשוק העבודה

✓ מערך השמה מוסדר בתוכניות הייעודיות לחרדים

בין הפרדה לשילוב המישור הגיאוגרפי והמגדרי

יעדים לחומש הבא

- ✓ יצירת מתווה (ערכי, משפטי, ארגוני) לשילוב ראוי של כיתות נפרדות בקמפוס
- ✓ שמירה על שילוב ראוי במודל השמרני
- ✓ פיתוח מודל ללימודים אקדמיים באו"פ בתוך הסמינרים
- ✓ תואר שני בקמפוס כללי בלבד למעט חריגים

עמידה ביעדים

- ✓ ממשק מלא במח"רים המשתלבים בקמפוס
- ✓ התחזק הממשק עם מוסד האם במקרים של סמיכות הליכה
- ✓ ממשק חסר עם מוסד האם במקרה של מרחק נסיעה
- ✓ נשמרה המסגרת המגדרית שהיתה נהוגה גם בפלטפורמות

מיהו חרדי? המלצות מדיניות

עמידה ביעדים: צמצום דרסטי של סטודנטים שאינם חרדים במסגרות הייעודיות

לקראת החומש הבא:

- ✓ **יתרונות ההגדרה הנוכחית:** בהירות ויכולת מעקב, הגדרה מהותית (צורך תרבותי והעדר ידע מצריכים מסגרות מיוחדות)
- ✓ **חסרונות ההגדרה הנוכחית:** אוכלוסיה חרדית שאיננה נכנסת להגדרות: חרדיות שלמדו במסגרות ממ"ד (חב"ד וצאנז) חוזרים בתשובה
- ✓ **ההמלצה לחומש הבא:** מתן עד 10% חריגה למוסד של תלמידים שאינם חרדים על פי הגדרה
- ✓ **קביעת הנחיות להגדרת חריגים:** מקום מגורים, מוסדות לימוד חריגים, מוסדות חינוך ילדים

כיוונים לתכנית החומש החדש איכות ומבנה אירגוני

המודל המשתלב

השלמת בגרויות / מכינה

תכנית תמיכה לסטודנטים במוסדות
משלבים (מעטפת)

תואר שני עם מעטפת תרבותית

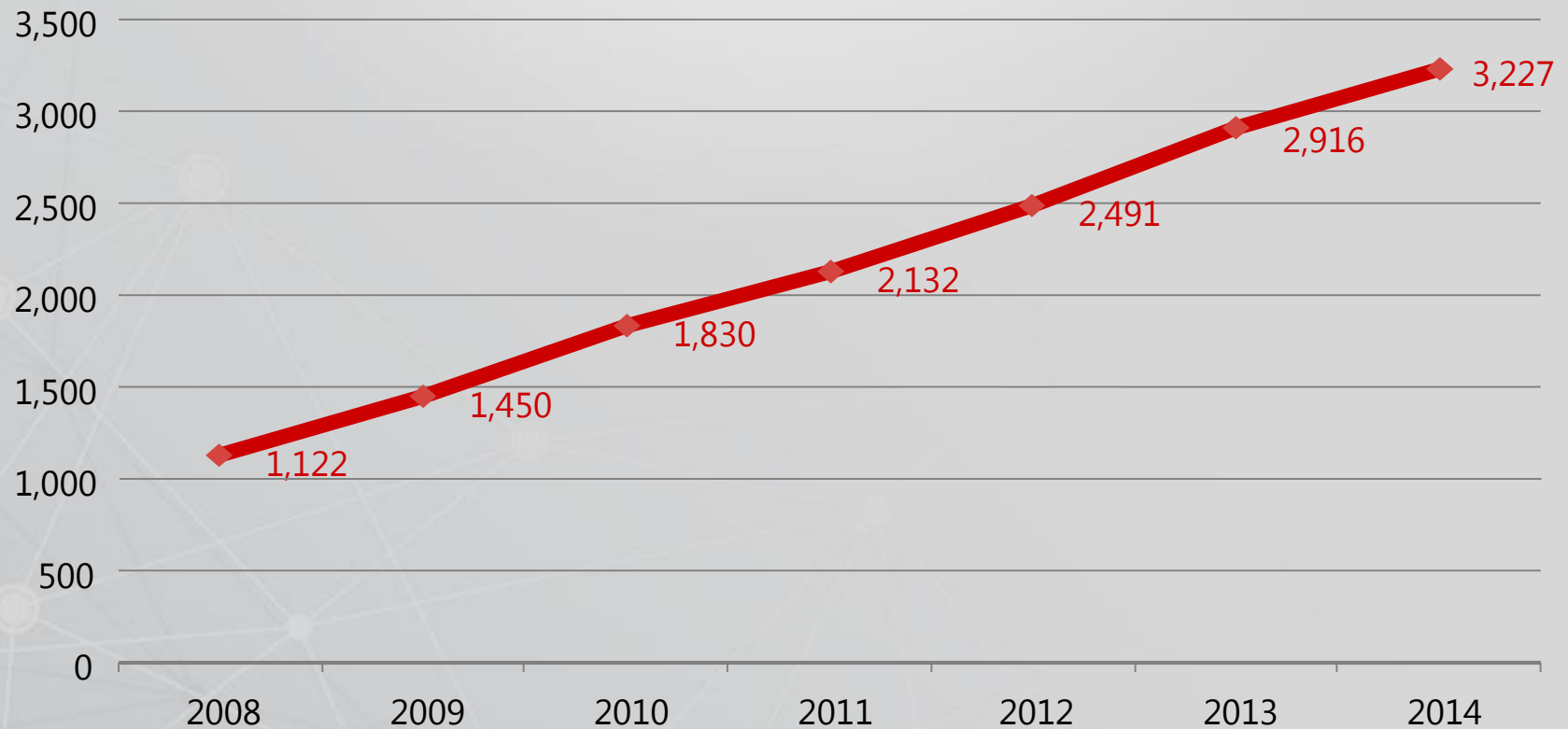
המודל השמרני

השלמת בגרויות / מכינה

מח"רים גדולים ומבוססים
מקצועות לימוד מגוונים איכות
ונראות אקדמית

תכנית לשילוב בתעסוקה

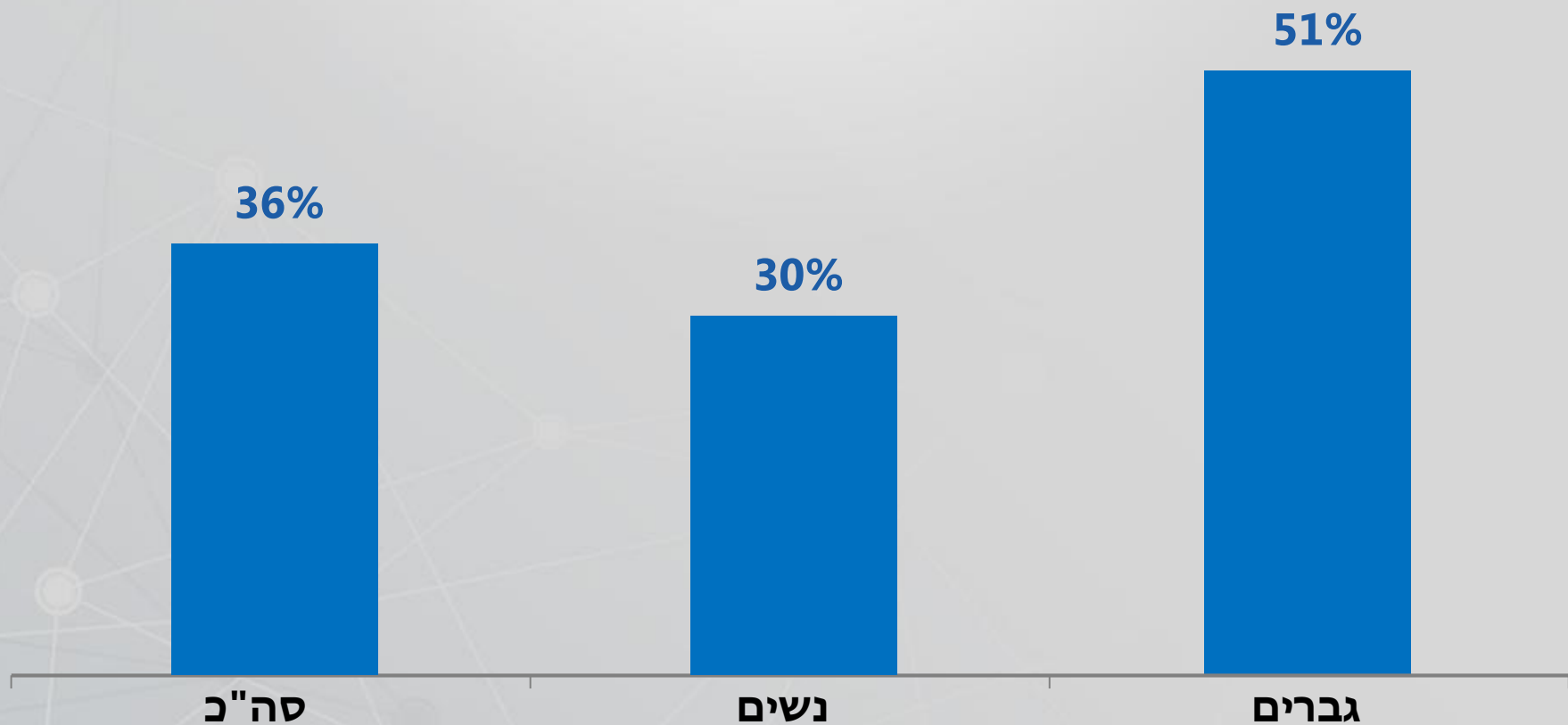
סטודנטים חרדים שנוספו בשנה 2008-2014

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

שיעורי נשירה בקרב סטודנטים חרדים

סטודנטים שלא השלימו תואר ראשון לאחר חמש שנות לימודים או יותר

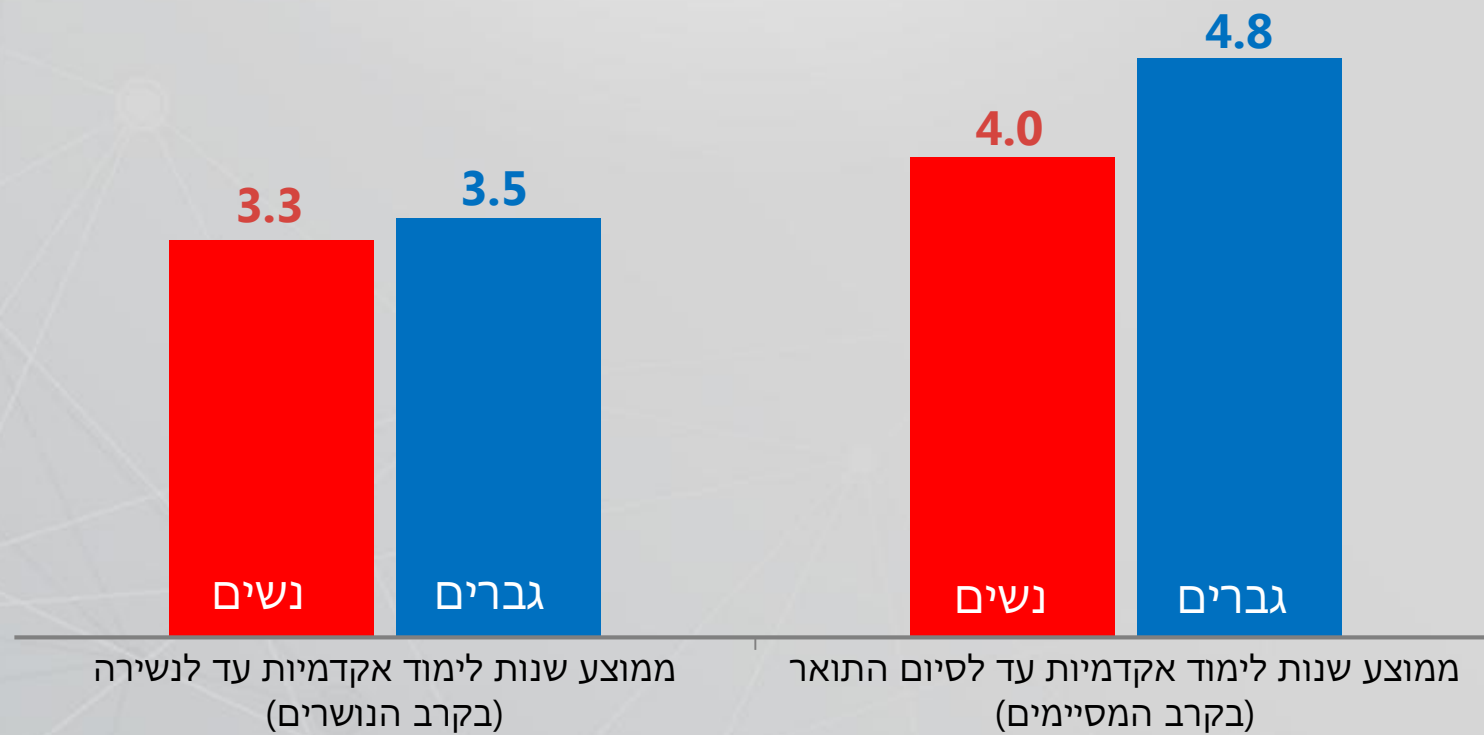

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

משך לימודים ממוצע בקרב מסיימי תואר

ראשון ונושרים

סטודנטים חרדים בגילאי 35 ומטה

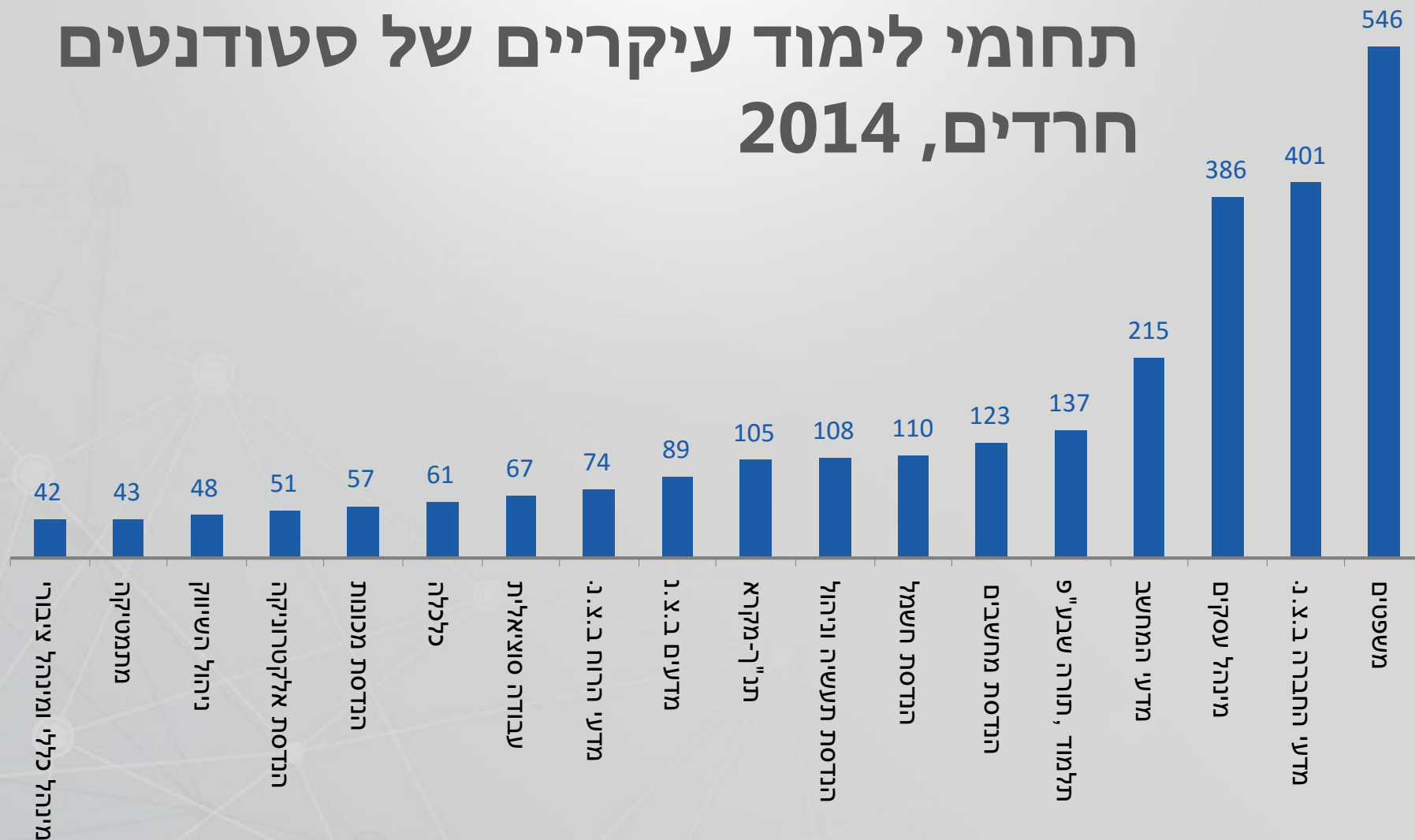

תחומי לימוד עיקריים של סטודנטיות חרדיות, 2014

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

תחומי לימוד עיקריים של סטודנטים חרדים, 2014

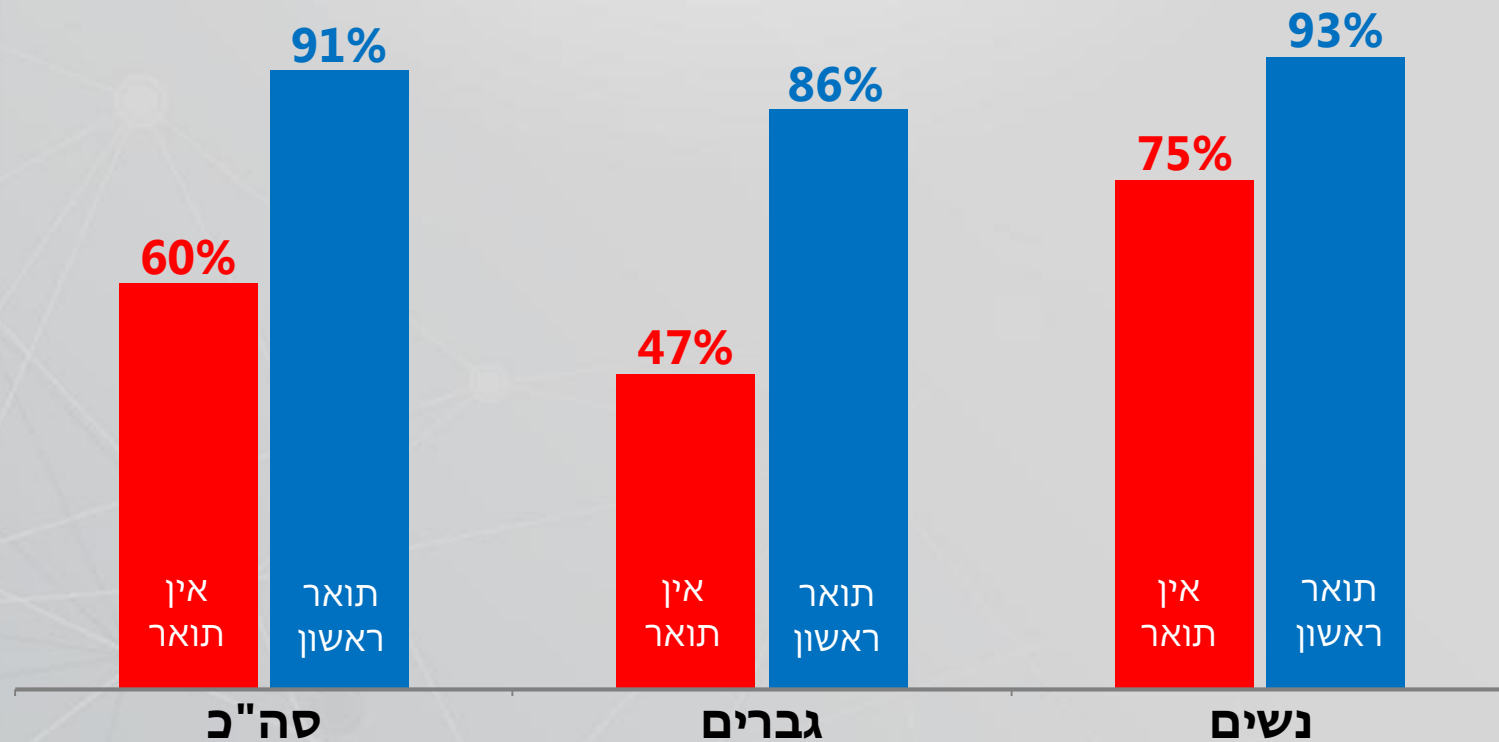

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

שיעורי החרדים שעבדו לפחות חודש

אחד בשנה 2013

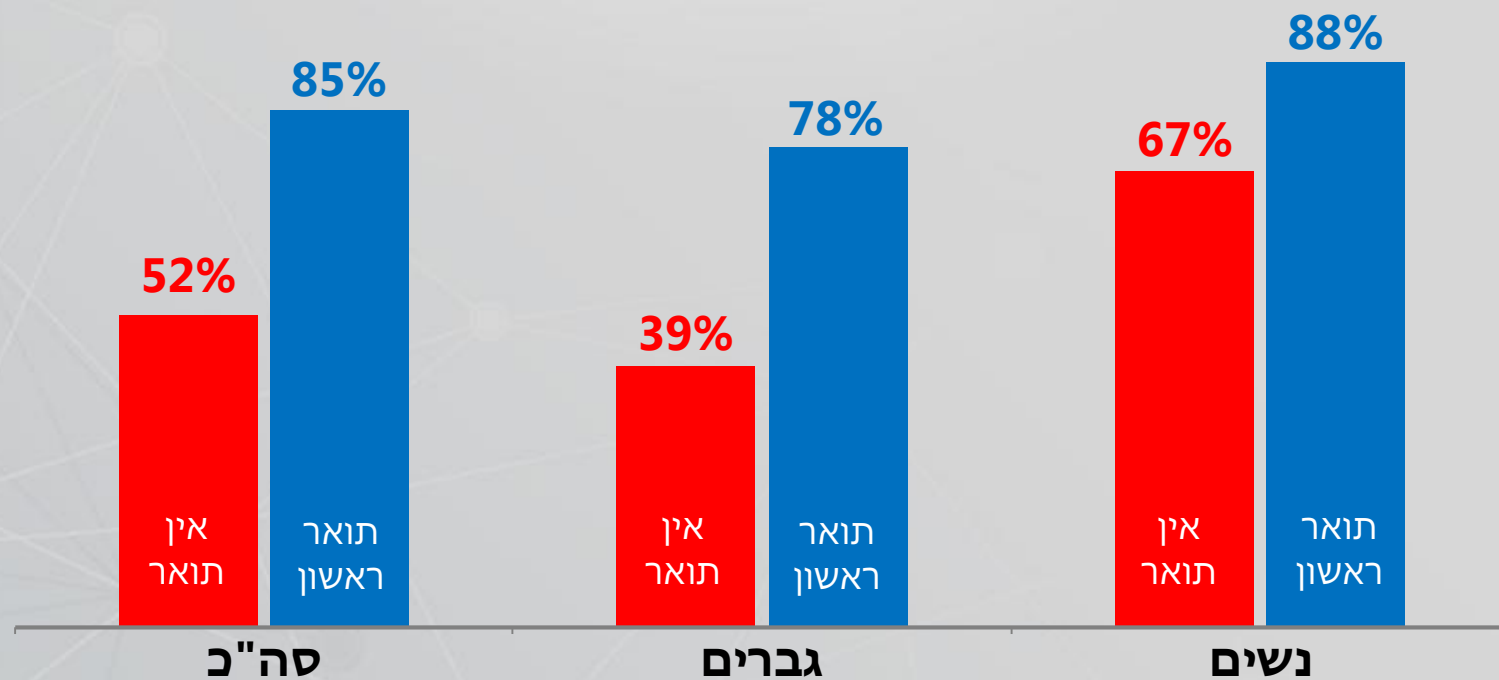
לפי מין ורמת השכלה, גילאי 25-35

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

שיעורי החרדים שעבדו לפחות שישה חודשים בשנה 2013

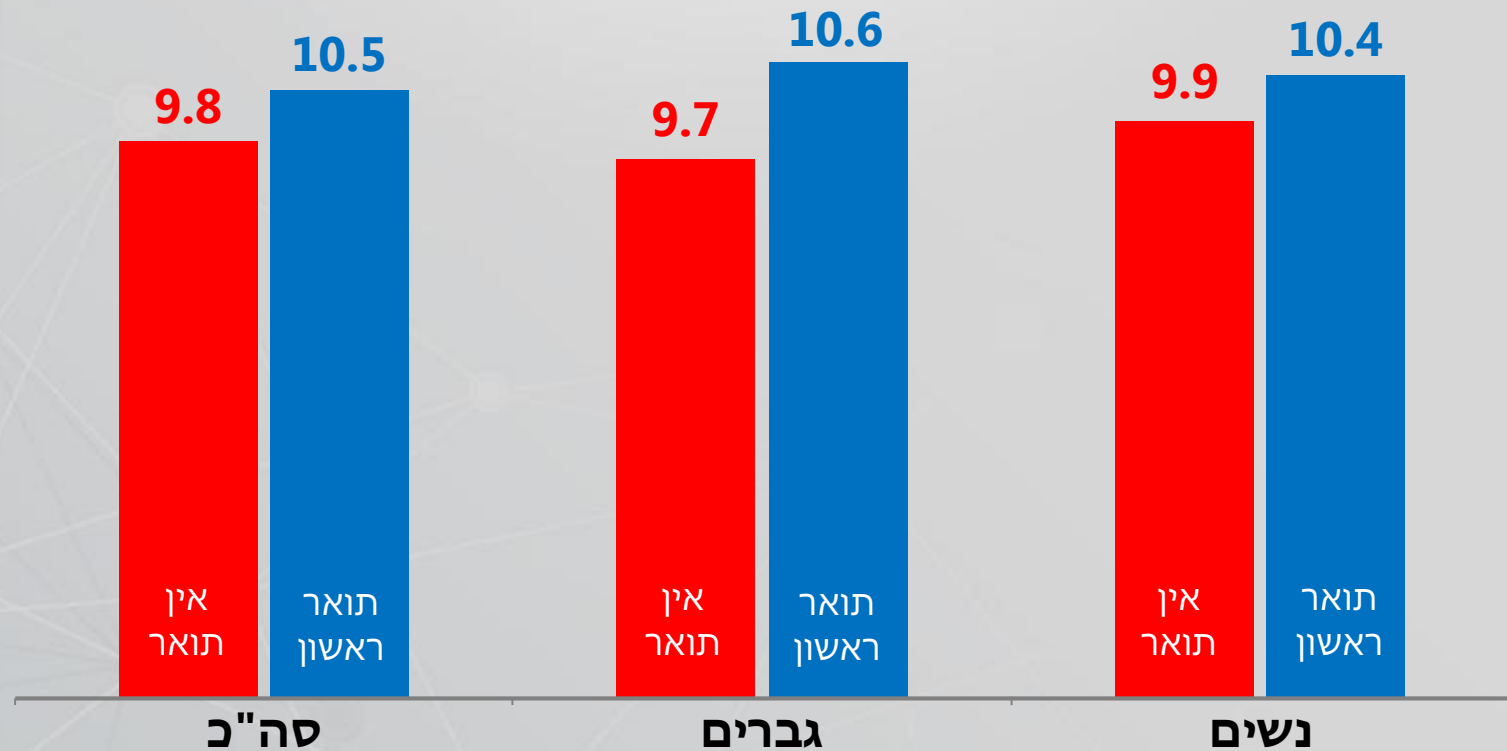
לפי מין ורמת השכלה, גילאי 25-35

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

מספר חודשי עבודה ממוצע בשנה בקרב חרדים מועסקים 2013

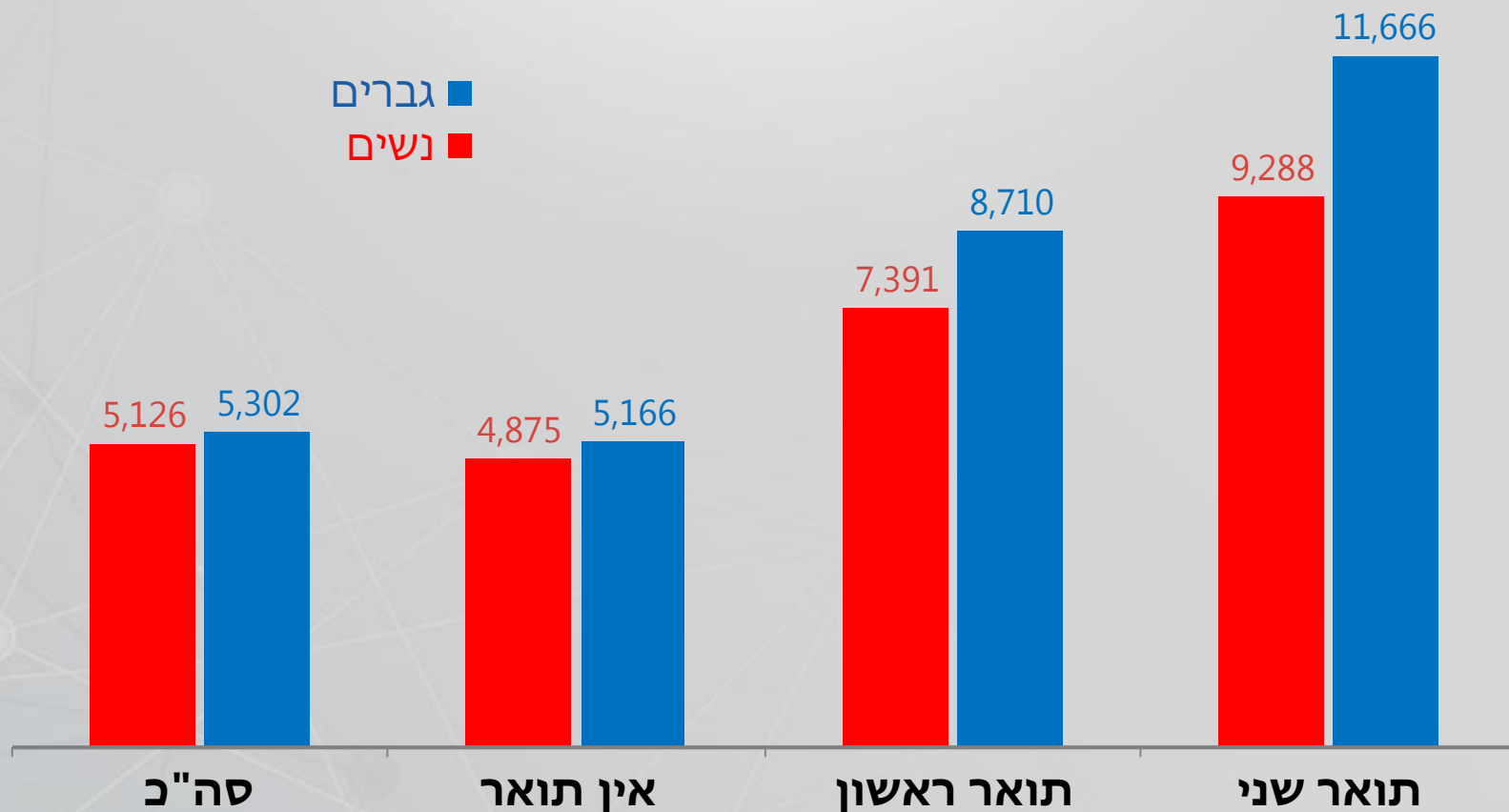
חרדים שהועסקו לפחות חודש אחד ב-2013, לפי מין ורמת השכלה, גילאי 25-35

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

שכר חודשי ברוטו לפי רמת השכלה 2013

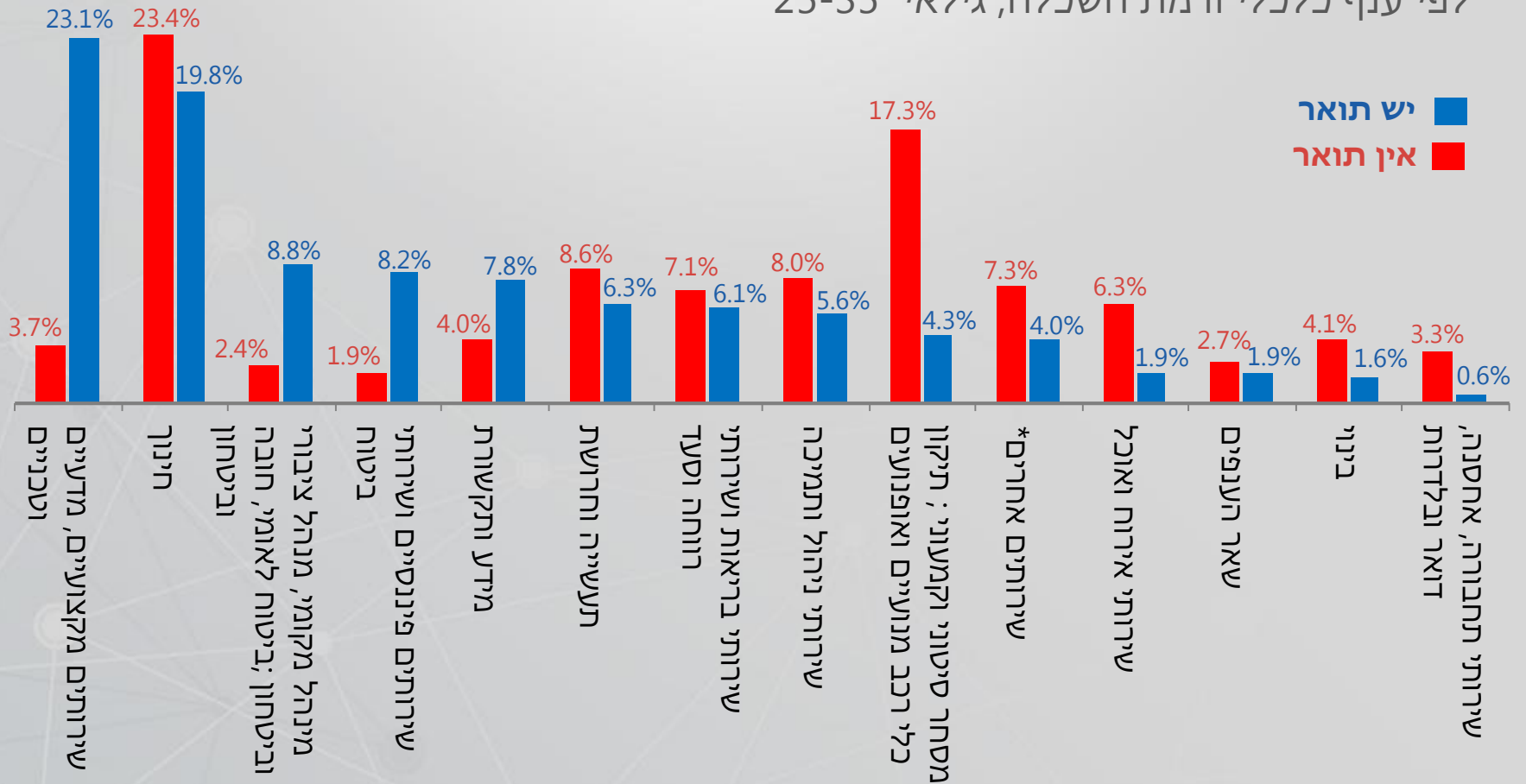
שכירים חרדים, גילאי 25-35, בש"ח

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

התפלגות תעסוקת גברים חרדים 2013

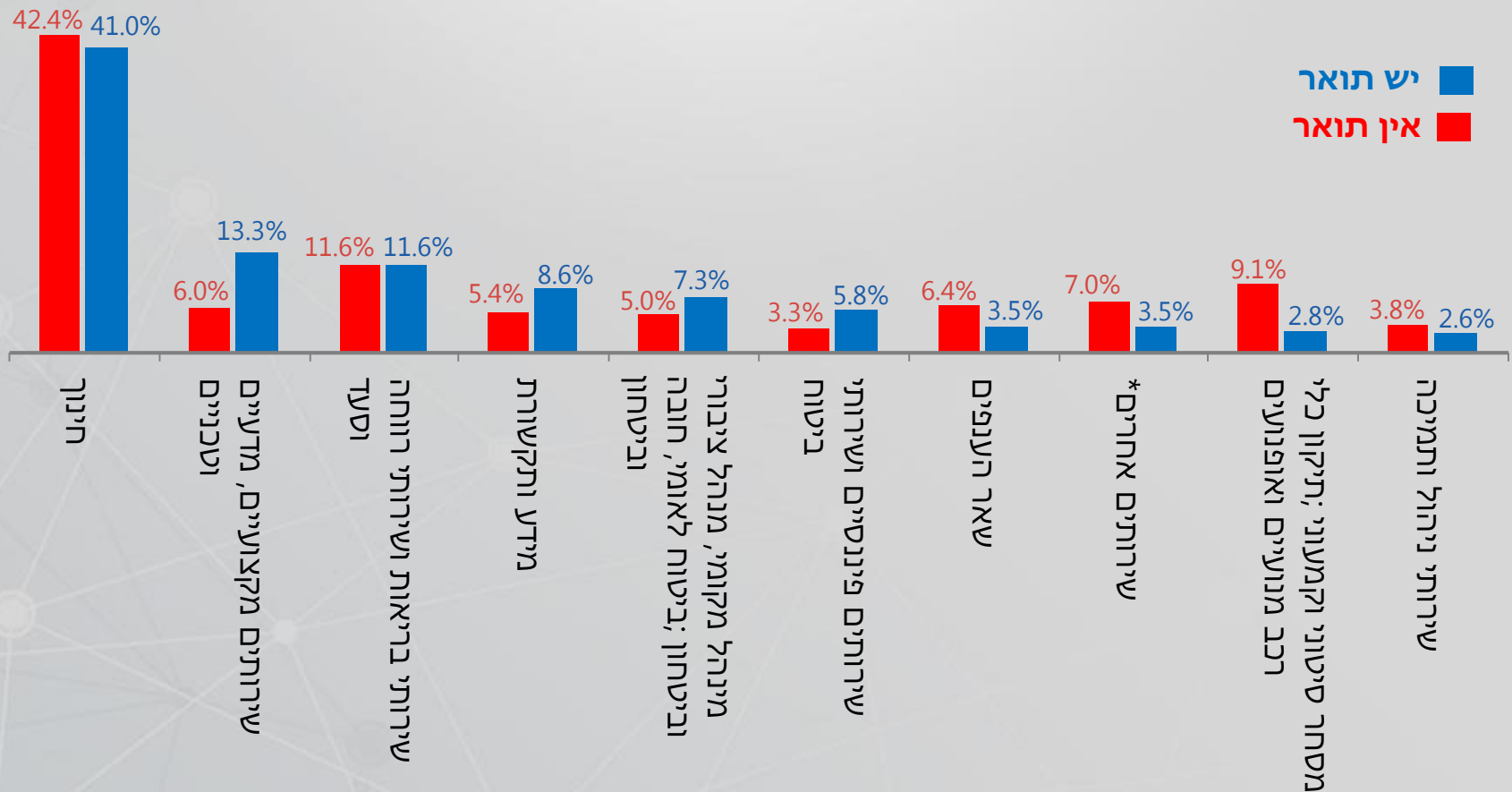
לפי ענף כלכלי ורמת השכלה, גילאי 25-35

*שירותים אחרים: פעילויות של ארגוני חברים, תיקון של מחשבים; ציוד אישי וציוד לבית; שירותים אישיים אחרים.

התפלגות תעסוקת נשים חרדיות 2013

לפי ענף כלכלי ורמת השכלה, גילאי 25-35

*שירותים אחרים: פעילויות של ארגוני חברים, תיקון של מחשבים; ציוד אישי וציוד לבית; שירותים אישיים אחרים.

מקור: איתן רגב, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל
נתונים: קבצים מנהליים שהועברו לחדר המחקר של הלמ"ס

תודה רבה!